

בעזהש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ראש השנה

לפני תקיעת שופר

שנת תשס"ט לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תק"ל

ישראל אשר בך אתפאר

מתוך שמחת הלב משגרים אנו בזה ברכותינו הנאמנות

ברכת מזל טוב אל מע"כ ידידינו היקר והנכבד

מעמודי התווך של קהלתנו הק'

עומד לימיננו בכל עת ועונה הרבני הנגיד

מוה"ר ר' ישראל אשר פראמאזיטש הי"ו

לרגל הולדת נכדתו למזל טוב

אצל חתנו הר"ר יודא ארי' ליפשיץ נ"ו

וברכותינו בזה צרופה שיזכה לראות רב תענוג ונחת מכל יוצ"ח

מתוך עושר ואושר והרחבת הדעת ולהמשיך בעבודתו הק'

עוד רבות בשנים עדי נזכה לישועתן של ישראל

בביאת בן דוד בב"א

המערכת

להשיג אצל

מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.

Brooklyn N.Y. 11211

718.388.1751.#117

ראש השנה

לפני תקיעת שופר - ראש השנה תשס"ט לפ"ק

יכילנו, הלא רואים אנו שכאשר יש לאדם יום קצוב לדין אצל שופט צער ודם, שדנים רק על מקצת ממונו, ומכל שכן כאשר יש חשש להאסר בצית האסורין, הרי זה מצלצל מנוחתו עד שאינו יכול לאכול ולישן, ואם כן מכל שכן כאשר יש דין על חייו ועל חיי בני ביתו, מי יחיה ומי ימות, כאשר מעצירין כל מחשבה ודיבור ומעשה של כל ימות השנה לפני שופט אמת, אשר אין שכחה לפני כסא כבודך, וכל אחד יודע נגעי לבבו, הלא האדם לא היה צריך למצוא מנוח לנפשו מגודל הפחד.

אמנם אנו רואים כי לא כן הוא, והסיבה לזה, כי האדם מיואש ממצבו, בחושבו מה יוכל כבר לעשות, אחר שמקף רגל ועד ראש אין צו מתום, הוא כל כך רחוק ממה שהיה צריך לו להיות, ומה יוכל עוד לעשות,

במשנה (ראש השנה ב.) ארבעה ראשי שנים הן וכו', צאחד צתשרי ראש השנה לשנים. וצגמרא (ת.) למאי הלכתא, רב נחמן בר יצחק אמר לדין [שהקצ"ה דן צתשרי את כל צאי העולם כל הקורות אותם עד תשרי הצא], דכתיב עיני ה' אלקיך צה מראשית השנה ועד אחרית שנה (דברים יא-יב), מראשית השנה נידון מה יהא צקופה ע"כ. ויש להצין הלא קרא זה על ארץ ישראל קאי, ולמה נרמז כאן דייקא שהקצ"ה דן את כל העולם.

וצראה הנה עומדים אנו כעת ציום דין, זמן אשר כל צאי עולם עוצרים לפניו כבני מרון, ודנים על כל מעשי האדם של השנה העוצרת, מראשית השנה עד אחרית שנה, וכן על העמיד חיי האדם צשנה הצאה עלינו לטובה, כי גדול יום הדין ומי

הימים, ושבת עד ה' אלקיך ושמתם בקולו, כי אל-רחום ה' אלקיך לא ירפך ולא ישחיתך (דברים ד-לא), אמר רבונו של עולם אי ענית לי ענית, ואי לא, אמינא איהו נמי כוותהון, כל הפנים שוין. והיו מלאכי השרת מסתמין את החלונות שלא תעלה תפלתו של מנשה לפני הקב"ה, והיו אומרים, אדם שהעמיד ללם צהיכל אתה מקבלו בתשובה, עשה לו הקב"ה כמין מחתרת צרקייע כדי לקבלו בתשובה, מפני מדת הדין שהיתה מעבכת ע"כ. הרי לנו כי גם כאשר מלאכי מעלה לא מצאו זכות עליו, ותשובתו היתה רק כאשר היה צר ומנוק, אף על פי כן חתר ה' מחתרת לקבל תשובתו, וממנה ילמוד כל אחד, כי גם כאשר נמצא צווק העמים, פרנסתו חלושה, וצריאותו רופף, והוא נותן אל לבו שזהו אות מן השמים לעוררו מתרדמתו, וכהנר לו מחלה את פני ה' אלקיו, גם כן קרוב אליו ה' לשמוע שועתו ותפלתו.

אמנם יש להבין דברי מנשה, שאמר אי לא ענית לי אמינא כל הפנים שוין, הרי הרבה לפשוע צחטא שלא עשה מלך ישראל מעולם, והוא עצמו הבין שהקב"ה כעוס עליו, ומהו

הוא כבר ישאר ככה צמנצו, וה' הטוב צעיניו יעשה עמו. אבל צחמת זהו טעות, כי ידו פתוחה לקבל שצים בכל עת ועונה, וגם מדיוטא התחתונה ציותר יכולים לשוב.

הלא מצינו צמנשה צן יחזקיהו המלך, שחטא והחטיא את הרבים, ואמר עליו הכתוב (מלכים ב כא-טו) וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד, עד אשר מלא את ירושלים מפה לפה, לצד מחטאתו אשר החטיא את יהודה לעשות הרע צעיני ה'. ואמרו צמדדש (ד"ר ב-ב) שעשה ללם של ארבע פנים והכניסו להיכל, אמר כל מי שיצא מארבע רוחות העולם ישתחוה לללם ע"ש. דבר אשר הגרוע מישראל אינו עושה, לכבוש את המלכה עמי צצית.

ובאשר נפל צידו של מלך השור, אמר הכתוב (דברי הימים ב לג-יב) וכהנר לו חלה את פני ה'. ואמרו חז"ל (סנהדרין קא:), וצירושלמי שם י-ט) דוד של נחשת עשו לו ונתנו אותו צחוכו והיו מסיקין תחתיו, והוה קא מצטער טובא, אמר היכי ליעבד, נקרייה להקב"ה, כעים עליואי, נקרייה לעבודת כוכבים לית צה ממשא. אמר זכור אני שהיה אצי מקריא אותי 'צצר' לך ומצאוך כל הדברים האלה צאחרית

כל עון נחשב לרצ כנגדו ית"ש, ואם
כן נאה לרצ לסלוח עון רב, דלא שייך
לחלק צין עון קטן לעון רב עכ"ד.

דלפי זה אם אנו אומרים שעל עון
גדול אין ה' מוחל, הרי צוה
ממעטין אנו בכבודו ית"ש, לדמותו
למלך צער ודם, שמוותר על דבר קטן
ולא על דבר גדול, ואנו אומרים כי
חטא קל לפני ה' יכולין לסדר. אבל
האמת כי לא כן הוא, שאין חטא קטן
לפניו כביכול, ומפני הדר גאון מלכותו
הכל לדבר גדול יחשב. - ולכן כאשר
הרבה מנשה לפשוט, אמר, אם ה'
מבחין צין עון גדול לקטן, הרי כל
אפין שוין, שחטא קטן לפניו אינו עון
פלילי כל כך, ויכולין לוותר עליו כמנהג
מלך צער ודם, וזה אינו, כי גם פגם
קטן, גדול עונו מנשוא, וגם זה נמחל
רק מחסדי ה', אם כן אין חילוק צין
חטא גדול או קטן, ועל זה פרס ה'
ידו לקבלו בתשובה שלימה לפניו ית"ש.
(ועיין צנועם מגדים ריש פרשת האזינו שכתב
כן לענין השגחת ה', ולענין תפלה, כי לגבי
ה' גדול וקטן שוין המה).

ובזה יוכל כל אחד למצוא חיזוק
ומנוח לנפשו, כי לפי גדול ה',
אין שום חילוק צין צדיק גמור שעבר

העוולה כאשר לא יקבלהו ה', ואינו
רוצה בתשובתו. - ונראה דהכתוב
אומר (תהלים כה-יא) למען שמך ה'
וסלחת לעוני כי רב הוא, ופירש רש"י
כי נאה לרצ לסלוח עון רב ע"ש.
ולכאורה הוא מקושי הצנה, שהרי
אדרבה לפי גדולת המלך ותוקף
מלכותו יגדל עון החוטא, עד שלא
יקבלהו. וכתב צדצרי יואל (להור" שפ).
לפרש, דהנה אם נעריך חטאינו מול
גדולת מלך מלכי המלכים הקב"ה, גם
פגם קטן יחשב לעון גדול מאד,
למרוד נגד מלך מלכי המלכים. והנה
אם לא היה המלך גדול כל כך, היה
אפשר לעשות הצדל, דחטא עון קל
ניתן למחול, מה שאין כן עון גדול.
אך לא כן הוא צומן שחטא נגד
המלך הגדול והנורא, צורא כל
העולמים, לעומת גדלותו אף חטא
קטן וקל נחשב לגדול, ושורת הדין
שלא יועיל כפרה. וכיון שה' צרוז
חסדו עובר על פשע לשארית נחלתו
ומוחל עונות עמו, שוב לא ניתן לחלק
צין עון קל לחמור, כי לעומת גדולתו
גם דבר קטן לעון גדול יחשב,
וממילא ראוי לו לסלוח על כל
העונות. וזהו למען שמך ה', אשר
שמך גדול ונורא, וסלחת לעוני, צין
עון קטן וצין עון גדול, כי רב הוא,

החיים קשים עד מאד, ורוצה לדבק
 עצמו באלקים חיים, לחסות בכתר
 כנפיו, לעשות גליות רצונו ולעצדו בלצב
 שלם, אצל לא תמיד עולה זאת בידו,
 ושיעבוד גליות ושאר שזעיסה מעכבין.
 אצל דרישה זו לא הלכה לאיצוד, ואם
 לא עשה רושם לפי שעה, יש מחר
 לאחר זמן שעושה רושם. כאשר עומד
 באמצע השנה בהיסח הדעת מקונו,
 אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו
 רוח שטות, או ימצא הדרישה ההוא
 ששאף לקירצת ה', ויתעורר בו רוח
 טהרה להתדבק לקונו. [שוב הראוני
 בייטב לב (ריש פרשת תצא) שכתב כן
 בשם הישמח משה ז"ל לפרש מאמרם
 יגעת ומצאת תאמין, והוסיף עלה, דכן
 הענין נגד יצר הרע, שאמר הכתוב כי
 תצא למלחמה על אויבך (כ"ג), אם
 שתעלה חרס בידך, שוב אחר שתעשה
 את שלך, אז ונתנו ה' אלקיך בידך,
 בצחי נחיה ומתנה כדכתיב (תהלים
 לו-לז) נופה רשע ללדיק ומבקש
 להמיתו, ה' לא יעזבנו בידו ע"כ]. ועל
 זה לנו מבקשים, המצא לנו בצקשתנו,
 הבקשות שאנו מבקשים פניך להיות
 באור החיים, יניחנו באורותיו גם על
 לאחר זמן, כאשר נהיה בהיסח הדעת,
 ימצא לנו כמצאה אותן הרגעים
 היקרות שהיינו בצית המדרש ובקשנו

על עצירה קלה, או רשע שכל ימיו
 מלאים חטא ועון, החטא אינם ונורא
 אפילו בעצירה קלה, ואם ידו פתוחה
 לקבל שבים, שוב אין נפקא מינה,
 קטן וגדול שוין המה, וידו פתוחה
 לכולם. ואם חושב שרק לחוטא
 בעצירות קלות ניתן תשובה, הוא
 מקטין בזה כזיכור את גדל כבוד ה',
 שכל אפין שוין.

אנו מבקשים בתפלה, המצא לנו
 בצקשתנו כמה שכתוב, ובקשתם
 משם את ה' אלקיך ומצאת, כי
 תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך (דברים
 ד-כט). ויש להבין כי מציאה באה
 בהיסח הדעת (סנהדרין לו), וכאשר
 מבקש על דבר וחוזר חריו, אין זה
 מציאה. ונראה דהנה אמרו חז"ל
 (מגילה ו: יגעת ומצאת תאמין, וגם
 שם דקדקו המפרשים מה שייך לשון
 יגיעה אלל מציאה. וכתבו כי לפעמים
 אדם יגע בתורה ואינו עומד על
 הדבר שיגע להצינו כראוי, אצל
 היגיעה אינו הולך לאיצוד, כי כאשר
 יגיע בתורתו במקום אחר, יבין אותו
 תיכף בלי יגיעה, שהיגיעה במקום
 אחד עומד לו שימצא במקום אחר.

ובבזו כן הוא בדרישת ה', האדם
 שאף להתקרבות ה', נסיונות

מרצה להתפלל, אם כי כבר נענה
בתפלה הראשונה, התפלות הללו
שמרצה בהם, גנוזות לטובתו על אחר
הזמן, או לבניו ובני ביתו אחריו.

והגה אמרו חז"ל (שם ח:) אמר רב
חסדא מלך וליצור, מלך נכנס
תחלה לדין, מאי טעמא, אי בעית
אימא לאו אורח ארעא למיקם מלכא
אבראי. ואי בעית אימא מקמי דליפוש
חרון אף [בשציל עונות לצור] ע"כ.
וביאורו הוא, כי בכל ראש השנה יש
בציכול דין על מלכות שמים, אם יזכו
לשנת גאולה, שיתגלה כבוד מלכותו,
והיה ה' למלך על כל הארץ. ועל זה
מיוסדים כל התפלות בראש השנה על
התגלות מלכות שמים. והמלך נכנס
תחלה לדין, קודם שידון את ישראל
דנים על מלכותו ית"ש, ללא אורח
ארעא למיקם מלכא אבראי, המלך
עומד בחוץ, כמו שדרשו חז"ל (פתיחתא
איכ"ר כד) השיב אחר ימינו מפני אויב
(איכה ג-ג), שנשבע הקב"ה צימינו
והחזירה אחריו שלא אזקק לה עד
עת קץ, וכיון שנשרף אמר הקב"ה
שוב אין לי מושב בארץ, אסלק שכניתי
ממנה ואלעה למכוני הראשון ע"ש.
ואמרו (תענית ה.) מאי דכתיב (הושע
יא-ט) בקרבך קדוש ולא אצוא בעיר,

קרבת ה', וכמו שנאמר ובקשתם משם
את ה' אלקיך, ומצאת, שיצוא אליך
הדרישה ההוא כמציאה, ובעת האורך
שלא יהא לנו אז אתערותא דלתתא,
יתעורר אז הבקשה של קירבת ה',
שנוכל להתדבק לאדוננו ולעשות רצונו
בלבב שלם.

ועל דרך זה הוא ענין התפלה,
כשאנו עומדים היום להתפלל,
תפלות הללו עומדים ברומו של עולם,
יתכן זמנים במשך השנה שעומד בעת
זר, ואינו יודע מה מנפה עליו, שיוכל
אז להתפלל על זה, או הוא במצב כזה
ח"ו שאינו יכול לזמנם דעתו להתפלל
אז כראוי, אנו מעוררים את ה',
המצא לנו בבקשתנו, הבקשות והתפלות
שלנו ימציאם לנו אז בעת היסח
הדעת, ויעלו אז התפלות הללו לפניו.
וכמו שאומרים בתפלה, יהי רצון
מלפניך שומע קול צדיק, שתשים
דמעתינו בגאדך להיות, היינו
שהדמעות שלנו צימים הללו, יגנוז
אותם על הימים הצאים לטובה, כאשר
נהיה במצב של היסח הדעת, אז יקח
הדמעות שלנו ותפלותיהם עמהם,
להפוך זרה לרוחה ואפילה לאור גדול,
אשר שערי דמעות לא נשלצות, והמה
תמיד פתוחים לפניו. וכאשר האדם

ועיני ישראל היו נשואות מידי שנה בשנה שיזכו לראות גאולתן של ישראל, ומי חשב שששנה זו נהיה עוד בגלות אמעריקא, כמה גדול הוא הבושה, וזה נוגע לכבוד המלך הקב"ה צענמו, ומלך נכנס תחלה לדין.

אבל באמת יש עוד דין להמלך, הלא עמו אנכי בצרה (תהלים א-טו), ובכל צרתם לו צר (ישעיה סג-ט), ובשעה שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי (סנהדרין מו.), והמקום מצטער על דמם של רשעים שנשפך, קל וחומר על דמם של צדיקים (סם). ויסופר על הרה"ק רבי זושא זי"ע שהיה אומר צלילה קודם השינה, רצונו של עולם איך ווינטש דיר א גוטע נאכט. וציאר דבריו הק', כי ידוע שחולי האדם מתגברת צלילה ביותר, וחולי ישראל נאנקים ונכאזים על משכבם, ואז גם להקב"ה ליכא לילה טובה, שצכל צרתם לו צר, על כן התפלל שיהיה להקב"ה לילה רגוע, ואז גם להחולים יקל להם מכאובם ע"כ. ואם כן כאשר ישראל עוזרים צמשך השנה צרה וזוקה יסורין וחלישות הדעת, ומכל שכן מכאובים רעים ומרים, הרי זה נוגע להקב"ה כציכול צענמו. וצראש השנה

אמר הקב"ה לא אצוא צירושלים של מעלה עד שאצוא צירושלים של מטה ע"כ. ואם כן הקב"ה עומד מאצראי, ולא אורח ארעא הוא, כמה גדול הוא הצער והבושה, שהמלך יש לו צית, ואינו יכול ליכנס לפניו, אלא עומד בחוץ. ואיצעית אימא מקמי דליפוש חרון אף של עונות ישראל, שאינם ראויים ת"ו לגאולה. [שוב הראוני זאת בדברי יואל לראש השנה קט.].

ועב"פ תחלת הדין הוא על גילוי כבוד מלכותו ית"ש, שהמלך נכנס תחלה, וזה הוא דין על ארץ ישראל, שיתקיים ועלו מושיעים צהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה (עובדיה א-כא), אם כן תחלת הדין צראש השנה הוא על ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה, וזה דנים מראשית השנה מה יהא צסופה, ורק אחר שנידון למעלה דבר זה, אז דנים למטה על שאר עניניה. - כמה גדול הוא החילול השם, שצני ישראל מתגוללים בגלות זה שנים רבות, וכבר עבר מעת המלחמה ששים שנה, שסבלנו חצלי משיח באופן נורא, וכבר נתגדל דור חדש שאין להם השגה מה שאירע לפני כמה שנים לאצותיהם,

לצקש ציום זה, וכמאמרם (שנת לז). לעולם יצקש אדם רחמים שלא יחלה, שאם יחלה אומרים לו הצא זכות והפטר.

הנביא אומר, והציאותים אל הר קדשי ושמתים צבית תפלתי (ישעיה נו-ז), תפלתם לא נאמר אלא תפלתי, מכאן שהקצ"ה מתפלל, מאי מאלל, אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב, יהי רצון מלפני שיכבשו רחמי את כעסי, ויגולו רחמי על מדותי, ואתנהג עם בני צמדת הרחמים, ואכנס להם לפני משורת הדין ע"כ. כאשר אנו עומדים להתפלל, כל אחד יודע נגעי לבו, וחושב לבבו מהו כח תפלתו למעלה. אצל צאתערוחת דלתתא איתער עוצדא דלעילא, ומעוררים כביכול להקצ"ה שיתפלל, והרי תפלתו כביכול הוא צתכלית הקדושה ורוממותו, ואם יתקבל תפלתו לרחמים, נושע כולנו צמה שיכנס עמנו לפני משורת הדין. וזהו שאמר ושמתים צבית תפלתי, גם צומן שכאשר תפלתם לא נאמר, שאי אפשר לו לשמח אותנו צתפלתינו, שאין התפלות זוכים לעלות, ושערי תפלה נעלו, מכל מקום אשמח אותם צבית תפלתי, שיכבשו רחמי את כעסי, ויגולו רחמי על מדותי. רצונו

את המלך מלכי המלכים איך יהיו כביכול ימיו ולילותיו, שאם ת"ו לא נזכה להגאולה היום, מה יהא מצבו של המלך עד העת המיועד. והמלך נכנס תחלה, קודם דליפוש חרון אף ממעשיהם של ישראל. וכאשר דנים את המלך תחלה, שצדאי ראוי הוא לימים נעימים, ואין פוצה פה על זה מהמקטרגים, על ידי זה יושע גם הכלל ישראל.

בימים הקודמים היה לנו צכל פינה ופינה דדיקים גלויים ודיקים נסתרים, אשר הקצ"ה היה נושא פנים להדור עצורם, צעוה"ר כל זה חסר לנו, ומפגיע אין צעדנו. מצב הפרנסה נחלש מאוד, וכמדומה שמעת שצאנו לדור כאן צאמעריקא, לא היה עוד מצב כזו, כמה ממון ישראל הלכו לטמיון. ויש צתי ישראל שהדחקות גדול, שאין ציד האצ לקנות לצני ציתו מלבוש לכבוד שצת ויו"ט ושאר הצטרכות, ונצרך להלוות לצורך פרנסתו, והחוצות מעיקים לו, ויש להתפלל שלא יצטרכו עמך צית ישראל זה לזה. גם יש הרבה חולי ישראל מוטלים על ערש דוי ומנפים לישועת השם, וכל הצית, האצ והאם והילדים, נשצרו לשצרי שצרים. כמה רחמים יש

כסא רחמים, מי יאמר דבר כנגדו,
ובדאי ימליץ עלינו לטובה.

כ"ג שנה שרשה בתחלתה מתעשרת
בסופה (ראש השנה טו:), יעזור
ה' שישיע פרנסה בהרחצה, שלא
ינטרו עמך בית ישראל זה לזה, כי
אם מידך המלאה הפתוחה הקדושה
והרחצה. וכל חולי ישראל יתרפאו,
והצרואים יעמדו בצריאותם שלא יחלו
ח"ו. וחשוכי צנים יושעו בזש"ק, כי
היום הזה מסוגל לפקידת עקרות,
כמאמרינו בפייט שנפקדו אמותינו שרה
רחל חנה. וזכה לגדל הצנים על דרך
התורה, ושלא יהיה לנו זער גידול
צנים, כי הנסיונות היום קשים מאוד,
וצריכין סייעתא דשמיא מרובים שלא
ינתק השלשלת הזהב. והעיקר שמזכה
שיתקדש שמו על ישראל עמו, ויתעורר
קול שופר של משית, והיה ציוס ההוא
יתקע בשופר גדול וצאו האוצדים צארץ
אשור והנדחים צארץ, והשתחוו לה'
זהר הקודש צירושלים, צצ"א.

של עולם! זאלסט גוט דאווענען,
יעדער טאטע דאווענט דאך פאר
זיינע קינדער. ואנו מבקשים מאת ה',
אם מפגיע אין צעדנו, אתה תתפלל
עבורנו, הלא כל אב מתפלל עבור
טובת בניו, ויבצשו רחמיו את כעסו,
ויתנהג עם בניו צמדת הרחמים.

דע"ג דרך זה הוא גם בתקיעת שופר,
שתעודתו לעורר רחמים, שעומד
מכסא דין ויושב על כסא רחמים
(ויק"ר כט-ג), הדורות חלופים ומפגיע
אין צעדנו, הנדירים הקודמים עזבו
אותנו לאנחות, ומועטים המה שיכולים
לעורר למעלה בקול תקיעתם. אבל
הלא גם הקצ"ה מקיים תורתו (ירושלמי
ר"ה א-ג), ותוקע היום בשופר. וכאשר
בשופר גדול יתקע (בפיוט ונתנה תוקף),
שהגדול היינו הקצ"ה א-ל גדול ונורא,
הוא יתקע בשופר, אז קול דממה
דקה ישמע, ישרה דממה למעלה
מקול המקטריגים, והוא צאחד ומי
שיצנו, אם יתעוררו רחמיו לישב על

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הר"ר יודא ארי' ליפשיץ נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר יעקב שאלאמאן נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב